

จิตลักษณะ จิตสังคม การกำหนดเป้าหมายในชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4
ของนักเรียนในโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา
PSYCHOLOGICAL CHARACTERISTICS AND SOCIAL PSYCHOLOGY AFFECTING LIFE
GOAL SETTING ACCORDING TO THE FOUR IDDHIPĀDA OF STUDENTS IN
BENCHAMARAJRANGSARIT SCHOOL, CHACHOENGSAO PROVINCE

^[1]พระปลัดวิสุทธิวรารักษ์ วรญาโณ Phrapalad Wisuttiwat Warayano

^[2]ชาติชาย พัทธินาคนาค Chatchai Phitaktanakhom

^[3]พรทิพย์ วรรณวิโรจน์ Porntip Wannawiro

^{[1] [2] [3]}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author Email: wisuttiwatwarayano@gmail.com

Article Received: September 07, 2023, Revised: January 19, 2024, Accepted: January 19, 2024.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาจิตลักษณะ 2) ศึกษาจิตสังคม 3) ศึกษา
ระดับการนำหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการกำหนดเป้าหมายชีวิต และ 4) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมจิตลักษณะ
จิตสังคม และการนำหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการกำหนดเป้าหมายชีวิตของนักเรียนโรงเรียนเบญจมราช
รังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี คือ การวิจัยเชิงปริมาณ มีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน
จำนวน 350 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิจัยเชิงคุณภาพ มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นอาจารย์ 4 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบ
สัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับจิตลักษณะ ภาพรวมมีค่าเฉลี่ย
อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ความเชื่ออำนาจในตน ความเข้มแข็งในการมองโลก และการเห็นคุณค่าใน
ตนเอง ตามลำดับ 2) ระดับจิตสังคม ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ สัมพันธภาพในครอบครัว
สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน และสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนกับเพื่อน ตามลำดับ 3) ระดับการนำหลัก
อิทธิบาท 4 ไปใช้ในการกำหนดเป้าหมายชีวิต ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านฉันทะ ด้านจิตตะ
และด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านวิมังสา ด้านวิริยะ 4) แนวทางการส่งเสริมจิตลักษณะ
จิตสังคม และการนำหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการกำหนดเป้าหมายชีวิตของนักเรียนโรงเรียนเบญจมราช
รังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา คือ 1) ครูรับฟังและเข้าใจปัญหาของนักเรียนอย่างลึกซึ้ง จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้
มีโอกาสแสดงออกทางอารมณ์สังคม 2) ครูสร้างความอบอุ่นเป็นกันเอง สร้างความไว้วางใจ ให้คำปรึกษาที่ดี
และเป็นประโยชน์ ซึ่งเป็นแนวทางที่จะทำให้นักเรียนเกิดความเชื่อมั่นในตัวเอง เข้มแข็ง และเห็นคุณค่าใน
ตนเองมากขึ้น สามารถกำหนดเป้าหมายในชีวิตของตน และมีพลังให้บรรลุถึงเป้าหมายที่วางไว้

คำสำคัญ: จิตลักษณะ, จิตสังคม, อิทธิบาท 4

ABSTRACT

The objectives of this research article were to 1) study the levels of psychological characteristics; 2) to study the level of social psychology; 3) to study the level of utilization of the Four Iddhipāda in setting life goals, and 4) to study guidelines to promote psychological characteristics, social psychology, and the application of the Four Iddhipāda in setting life goals of students at Benchamarajrangsarit School, Chachoengsao Province. It was a mixed methods research, quantitative research used a questionnaire with 350 students, and data were analyzed by statistical values such as percentage, mean, standard deviation. Qualitative research used in-depth interview with 4 key informants, data were analyzed by content analysis. Results were shown as following: 1) psychological characteristics level overall average was at a moderate level, including belief in one's own internal power, strength to see the world, and self-worth, respectively, 2) social psychology level overall average was at a moderate level, including family relationships, relationship between teachers and students, and the relationship between friends and friends, respectively, 3) utilization of the Four Iddhipāda in setting life goals level at a high level were the aspect of Chanda and Citta, and the aspect at a moderate level were the aspect of Vimamsā and Viriya, 4) guidelines to promote psychological characteristics, social psychology, and the application of the Four Iddhipāda in setting life goals of students at Benchamarajrangsarit School, Chachoengsao Province were (1) teachers should listen and understanding students' problems deeply, organize activities for students to have the opportunity in expressing themselves socially, (2) teachers should be friendly and building trust, give good and helpful advice. This is a guideline that will make students believe in themselves be strong and have more self-esteem and able to set goals in their life and have the power to achieve their setting goals.

Keywords: Psychological Characteristics, Social Psychology, Four Iddhipāda

บทนำ

สังคมในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตอย่างมากมาย ไม่ว่าจะเป็นทางด้านวิทยาศาสตร์หรือเทคโนโลยี ทำให้โลกแคบลงกว่าเดิมเพราะมีการติดต่อสื่อสารแบบไร้พรมแดนและก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์อย่างเต็มตัว ทำให้คนเราต้องมีการปรับตัวอยู่ตลอดเวลา เพื่อที่จะได้ก้าวทันยุคทันสมัยพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง คนที่ปรับตัวได้ดีและมีความพร้อมมากกว่าย่อมได้เปรียบคนที่ดำเนินชีวิตแบบเดิมๆ โดยที่ไม่พยายามเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นย่อมทำให้เกิดการพัฒนาทางจิตวิทยาของแต่ละบุคคลและการมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางสังคม รวมถึงความรู้สึกนึกคิดหรือใจของคนในสังคม โดยพิจารณาจากพฤติกรรมการแสดงออกหรือพฤติกรรมปฏิกิริยาสัมพันธ์กับและควบคุมอย่างชัดเจน เพราะจะต้องมีการเรียนรู้และเตรียมพัฒนาตนเองเพื่อให้ทันกับยุคสมัย โดยเฉพาะความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพชีวิต อาชีพใดที่มี

แนวโน้มว่าจะสามารถสร้างรายได้ได้ดี มีความมั่นคง อยู่ในความนิยมของคนทั่วไป ก็มักจะได้รับความสนใจจากคนรุ่นใหม่ ทำให้ใครๆ ต่างก็พากันต้องการที่จะได้เป็นส่วนหนึ่งของอาชีพนั้นๆ และก็จะเกิดเป็นการแข่งกันกัน ในที่สุด

โดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียนนักศึกษาที่เป็นกลุ่มคนที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรง นับวันจะมีบทบาทต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคมมากยิ่งขึ้น เนื่องจากกระบวนการการศึกษาสามารถพัฒนาและเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของมนุษย์ให้มีคุณภาพและเป็นโยชน์ทั้งแก่ตนเองและสังคม บุคคลที่ได้รับการศึกษาจึงเท่ากับได้รับการพัฒนาเพื่อความเจริญก้าวหน้าในทุกด้าน (พิชัย ผกาทอง, 2547) การเรียนปัจจุบันได้เปลี่ยนวิธีการศึกษา วิธีคิด วิธีการค้นคว้าและวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างไปจากอดีตโดยสิ้นเชิง ในขณะที่องค์ความรู้ใหม่ๆ ที่มนุษย์จำเป็นต้องรู้หรือสมควรรู้เกิดขึ้นในทุกวินาที แต่เวลาในแต่ละวันสำหรับการเรียนรู้อย่างคงมีเท่าเดิม การตั้งต้นในการเรียนรู้จึงมีความจำเป็นสำหรับการกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของมนุษย์ว่า ในแต่ละช่วงวัยของชีวิตมนุษย์ควร จะเรียนรู้อะไรเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาชีวิตที่เข้มแข็งและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ชีวิต การเรียนรู้จึงขึ้นอยู่กับสังคมวัฒนธรรมของแต่ละถิ่นหรือแต่ละประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับพื้นฐานทางวัฒนธรรมและการศึกษาในประเทศญี่ปุ่นที่ได้รับอิทธิพลทางสังคมวัฒนธรรมจากประเทศจีนเป็นเวลาหนึ่งพันปี จากระบบศักดินาที่มีชาмуโรครองเมืองประมาณ 268 ปี และอิทธิพลจากสหรัฐอเมริกาตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมาจึงทำให้พื้นฐานทางสังคมวัฒนธรรมและระบบการศึกษาช่วยหล่อหลอมให้เกิดคุณลักษณะของชาวญี่ปุ่นที่สำคัญ 10 ประการ คือ 1) การตรงต่อเวลา 2) การรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย 3) การทำงานอย่างกระตือรือร้น 4) ความสะอาดที่เป็นระเบียบ 5) การอ่อนน้อมถ่อมตนไม่พุดโอ้อวด 6) ความซื่อสัตย์สุจริต ไม่คดโกง จงรักภักดี ระเบียบวินัย 7) ประหยัด รู้คุณค่าของเงิน สิ่งของและเครื่องใช้ต่างๆ 8) พิถีพิถัน ใส่ใจในรายละเอียด 9) แยกแยะเรื่องส่วนตัวและความรับผิดชอบในหน้าที่ และ 10) การทำงานเป็นทีม ใช้ชีวิตรวมกลุ่ม นับว่าการขัดเกลาทางสังคมวัฒนธรรม โดยเฉพาะการเลี้ยงดูและการฝึกอบรมเด็กในครอบครัวเป็นเรื่องที่สำคัญ

แรงจูงใจในการกำหนดอนาคตในช่วงชีวิตของวัยรุ่นมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะวัยรุ่นเป็นวัยแห่งอนาคตของประเทศ การศึกษาเพื่อค้นหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดอนาคตของวัยรุ่นจึงเป็นเสมือนการกำหนดเส้นทางเดินทางในชีวิตให้ประสบความสำเร็จได้ ในช่วงของวัยรุ่นเป็นวัยที่เชื่อมต่อระหว่างวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่ มีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างมาก ทั้งด้านร่างกาย และด้านจิตใจ เป็นช่วงที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาการเกิดแรงจูงใจในการกำหนดอนาคตในช่วงชีวิตของวัยรุ่นมากที่สุด การรับรู้ว่าเป็นศูนย์กลางของความสนใจ ความเชื่อนี้ทำให้วัยรุ่นมีความเอาใจใส่ดูแลรูปร่างหน้าตาของตนเองให้ดูดีอยู่เสมอ และการรับรู้ว่าตนเองนั้นแตกต่างจากบุคคลอื่น ความเชื่อนี้จะทำให้รู้สึกว่าคุณค่าของตนเองมีความแตกต่างจากบุคคลอื่นโดยสิ้นเชิง ทำให้เกิดความกลัวที่จะเสี่ยงโดยไม่เกรงกลัวสิ่งใด วัยรุ่นมีความต้องการในสิ่งใหม่ๆ เกิดขึ้น ความต้องการตำแหน่งทางสังคมซึ่งครอบครัวไม่สามารถตอบสนองความต้องการเหล่านั้นได้ กลุ่มเพื่อนจึงมีอิทธิพลสูง พฤติกรรมของวัยรุ่นจะเปลี่ยนไปตามเพื่อนในวัยเดียวกัน การได้รับการยอมรับและวิพากษ์วิจารณ์จากเพื่อนเกี่ยวกับตนจะเป็นผลให้วัยรุ่นเกิดทัศนคติต่อตนเองขึ้นมา โดยผ่านกระบวนการรับรู้ของบุคคลต่อความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง หากเกิดการรับรู้เกี่ยวกับตนเองในทางบวกได้รับการสนับสนุนเสริมแรงจากกลุ่มที่ตนเองชื่นชอบ จะเป็นผลให้การเห็นคุณค่าในตนเองของบุคคลนั้นพัฒนาเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันอาจพบว่า บุคคลที่อยู่ในกลุ่มอันธพาล แสดงออกซึ่งพฤติกรรมก้าวร้าวมากเพียงใด กลุ่มจะให้ความสำคัญกับตนมากขึ้น ความต้องการการเห็นคุณค่าในตนเองจึงสามารถผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่างๆ ออกมาทั้งในทางด้านบวกและในทางลบ

ดังนั้น ครอบครัวและโรงเรียนจึงต้องให้ความสำคัญและเอาใจใส่เป็นพิเศษอย่างมาก วิธีการเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเอง สำหรับนักเรียนมีหลายวิธีการที่สามารถช่วยให้เด็กวัยรุ่นที่เห็นคุณค่าในตนเอง ได้แก่ การส่งเสริมสภาพแวดล้อมภายในชั้นเรียน โรงเรียนก็สามารถช่วยให้นักเรียนตระหนักถึงพลังและความสามารถที่มีอยู่ภายในตนเอง รวมถึงความสามารถที่นอกเหนือจากการทำกิจวัตรประจำวันทั่วไป และความคาดหวังและความเชื่อ เมื่อนักเรียนมีแนวโน้มที่จะแสดงออกอย่างมั่นใจ ด้วยทัศนคติและความเชื่อที่ได้สัมผัสเกี่ยวกับตนเอง การฝึกฝนในห้องเรียน การสนับสนุนในทางบวก และการก่อตัวอย่างสร้างสรรค์ของความเชื่อทั้งหมดนี้ จะช่วยให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีตามมา โดยแรงผลักดันที่มีอิทธิพลต่อความคาดหวัง และความเชื่อของนักเรียนเกี่ยวกับศักยภาพในตนเองนั้น คือ ความเชื่อของครูที่มีต่อตัวเด็ก การฝึกฝนในห้องเรียนและความคาดหวังของผู้ปกครอง มีหลักฐานยืนยันที่ชัดเจนว่าหากครูมีความคาดหวังให้นักเรียนเรียนรู้ และเชื่อว่านักเรียนมีศักยภาพในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ จะทำให้นักเรียนมีการกระทำ มีการปฏิบัติสิ่งต่างๆ เพิ่มขึ้นได้อีกด้วย

การกำหนดอนาคตมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อวัยรุ่นทุกคน เพราะการที่วัยรุ่นจะประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตนั้นจะต้องมีการวางแผนอนาคตของตนเป็นสำคัญด้วย วัยรุ่นที่มีการวางแผนอนาคต ย่อมทำทุกอย่างได้ตามเป้าหมายที่ตนกำหนดไว้ เกิดความก้าวหน้าในการดำเนินชีวิต แต่ถ้าขาดการวางแผนอนาคตแล้ว จะไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ จึงกล่าวได้ว่าการกำหนดอนาคตมีความสำคัญและควรปลูกฝังเป็นอย่างยิ่ง ให้เกิดกับวัยรุ่นทุกคน การกำหนดอนาคตเป็นคุณลักษณะพื้นฐานของบุคคลที่มีความสำคัญยิ่ง และจำเป็นต้องปลูกฝังให้กับวัยรุ่น เพื่อให้เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติต่อไป การกำหนดเป้าหมายในชีวิต ค้นหาความสนใจ ความถนัด จุดมุ่งหมาย และจุดเด่นของตนเอง แล้วบ่มเพาะให้เกิดเป็นผลสำเร็จที่ภาคภูมิใจ การที่จะค้นพบความถนัดของตนเองนั้นแนะนำให้เปิดโอกาสของตนเองในการเรียนรู้ ด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมสร้างสรรค์ต่างๆ ที่หลากหลายเช่น กิจกรรมชมรม การเข้าค่ายกิจกรรม กิจกรรมอาสาสมัครต่างๆ แล้วค่อยๆ เรียนรู้ว่ามีกิจกรรมอะไรที่ทำแล้วรู้สึกชอบ มีความสุข ความสนุก หรือมีความกระตือรือร้นที่จะทำสิ่งนั้น หรือทำได้ดี หรือมีคน ชมเชยว่าทำสิ่งนั้นได้ดี เมื่อค้นหาความถนัด ความสนใจ และจุดเด่นของตนเองได้แล้ว ก็จะสามารถตั้งเป้าหมายในชีวิตว่าต้องการอะไรเป็นอย่างไรในอนาคต และเริ่มลงมือพัฒนาในสิ่งดีที่ตนเองค้นพบ ด้วยการหมั่นฝึกฝน และเรียนรู้ในสิ่งนั้นๆ อย่างต่อเนื่อง ค่อยๆ พัฒนากิจกรรมนั้นๆ จนกลายเป็นความสามารถ ความถนัดพิเศษ จะทำให้มีความภาคภูมิใจในตนเอง และยังเป็นการวางรากฐานสู่ความสำเร็จในอนาคต นอกจากนี้อาจหาบุคคลที่จะเป็นต้นแบบให้กับตัวเอง เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตต่อไป

จากการสังเกตของผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนศีลธรรมนักเรียนในโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา นานเป็นเวลามากกว่า 5 ปี พบว่าเด็กนักเรียนยังมีคะแนนที่ต่ำ ขาดความรับผิดชอบในหลายหลายด้านด้วยกัน ได้แก่ การไม่ตรงต่อเวลา การทำกิจกรรมอย่างอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนขณะครูสอน การส่งงานไม่ทันภายในเวลาที่กำหนด การพูดคุยกันในขณะที่ครูสอน การไม่มีเป้าหมายชีวิตที่ชัดเจน พฤติกรรมเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อนักเรียน ทำให้นักเรียนมีผลการเรียนที่ต่ำ ไม่ประสบความสำเร็จในการเรียน ทำให้เกิดปัญหาหลายอย่างตามมา ทั้งปัญหาต่อตนเอง คือไม่บรรลุผลสำเร็จตามที่มุ่งหวังไว้ และยังเป็นปัญหาในครอบครัว ดังนั้น จึงควรปลูกฝังให้มีความรับผิดชอบให้เกิดขึ้นในนักเรียน โดยที่เอาหลักธรรมทางพุทธศาสนาสามารถนำมาพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนได้ หลักธรรมที่มีความเหมาะสมนั้น ได้แก่ หลักอิทธิบาท 4 (กัลยาณมิตตตา, 2555) ซึ่งประกอบไปด้วย 1) ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น 2) วิริยะ ความเพียรพยายามทำในสิ่ง

นั้น 3) จิตตะ การเอาใจใส่ ผักไฟในสิ่งนั้น 4.) วิมังสา การพิจารณาใคร่ครวหาเหตุผลในสิ่งนั้น เพราะเนื่องจากอิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมที่ทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในการพัฒนาชีวิต

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาระดับจิตลักษณะ ระดับจิตสังคม และระดับการกำหนดเป้าหมายในชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนในโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้มาเป็นแนวทางในการส่งเสริมจิตลักษณะ จิตสังคม และการนำหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการกำหนดการดำเนินชีวิต กำหนดอนาคตตนเอง และการกำหนดเป้าหมายในชีวิตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับจิตลักษณะของนักเรียนในโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา
2. เพื่อศึกษาระดับจิตสังคมของนักเรียนในโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา
3. เพื่อศึกษาระดับการนำหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการกำหนดเป้าหมายชีวิตของนักเรียนโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา
4. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมจิตลักษณะ จิตสังคม และการนำหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการกำหนดเป้าหมายชีวิตของนักเรียนโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีรายละเอียด ดังนี้

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีดังนี้ 1) ประชากร คือ นักเรียนโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ทั้งหมด 3,580 คน (ข้อมูลนักเรียนโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์, 2565) 2) กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนในโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 350 คน ซึ่งได้มาจากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970) 3) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ อาจารย์โรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 4 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถาม มี 2 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นเรียน เกรดเฉลี่ย รายได้ของครอบครัว และสถานภาพของบิดามารดา ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับจิตลักษณะ ระดับจิตสังคม และระดับการกำหนดเป้าหมายชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 มีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และ 2) แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จำนวน 5 ข้อ เกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมจิตลักษณะ จิตสังคม และการกำหนดเป้าหมายชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4

3. การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

- 3.1 แบบสอบถาม 1) ศึกษาทฤษฎี งานวิจัย และแนวคิด ที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรของงานวิจัยในครั้งนี้ คือ จิตลักษณะ จิตสังคม และการกำหนดเป้าหมายชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาคำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปร และดำเนินงานสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมกับกรอบแนวคิดในการวิจัย 2) สร้างเครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถามระดับจิตลักษณะ จิตสังคม และการกำหนดเป้าหมายชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 มีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด 3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน

ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (indexes of item objective congruence: IOC) ซึ่งพบว่าได้ค่า IOC = 0.9 ถือว่าแบบสอบถามใช้ได้

3.2 แบบสัมภาษณ์ 1) ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการส่งเสริมจิตลักษณะ จิตสังคม และการกำหนดเป้าหมายชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 2) สร้างแบบสัมภาษณ์ตามแนวคิด มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจำนวน 5 ข้อ เกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมจิตลักษณะ จิตสังคม และการกำหนดเป้าหมายชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 3) นำแบบสัมภาษณ์แนวทางการส่งเสริมจิตลักษณะ จิตสังคม และการกำหนดเป้าหมายชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (indexes of item objective congruence: IOC) ซึ่งพบว่าได้ค่า IOC = 0.8

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง 350 คน จากนั้นทำการส่งแบบสอบถาม ได้รับการตอบกลับมา จำนวน 350 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 นำแบบสอบถามมาพิจารณาตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

4.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญนัดวัน เวลา ในการเข้าสัมภาษณ์ จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์แนวทางการส่งเสริมจิตลักษณะ จิตสังคม และการกำหนดเป้าหมายชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 เข้าสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 4 คน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับจิตลักษณะของนักเรียนในโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา สรุปผลดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับจิตลักษณะของนักเรียนในโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวม

จิตลักษณะของนักเรียนในโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาพรวม	n = 350			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. การเห็นคุณค่าในตนเอง	2.82	0.980	ปานกลาง	3
2. ความเชื่ออำนาจภายในตน	2.95	1.027	ปานกลาง	1
3. ความเข้มแข็งในการมองโลก	2.92	1.018	ปานกลาง	2
ภาพรวม	3.04	1.050	ปานกลาง	

จากตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จิตลักษณะของนักเรียนในโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.04, S.D. = 1.050) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความเชื่ออำนาจภายใน

ตน ($\bar{X} = 2.95$, S.D. = 1.027) รองลงมา คือ ความเข้มแข็งในการมองโลก ($\bar{X} = 2.92$, S.D. = 1.018) และการเห็นคุณค่าในตนเอง ($\bar{X} = 2.82$, S.D. = 0.980) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาระดับจิตสังคมของนักเรียนในโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา สรุปผลดังในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับจิตสังคมของนักเรียนในโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวม

จิตสังคมของนักเรียนในโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาพรวม	n = 350			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. สัมพันธภาพในครอบครัว	3.30	1.125	ปานกลาง	1
2. สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน	3.17	1.037	ปานกลาง	2
3. สัมพันธภาพระหว่างเพื่อนกับเพื่อน	3.05	1.115	ปานกลาง	3
ภาพรวม	3.04	1.050	ปานกลาง	

จากตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จิตสังคมของนักเรียนในโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.04$, S.D. = 1.050) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สัมพันธภาพในครอบครัว ($\bar{X} = 3.30$, S.D. = 1.125) รองลงมา คือ สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน ($\bar{X} = 3.17$, S.D. = 1.037) และสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนกับเพื่อน ($\bar{X} = 3.05$, S.D. = 1.115) ตามลำดับ

3. ผลการศึกษาระดับการกำหนดเป้าหมายชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนในโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา สรุปผลดังในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการกำหนดเป้าหมายชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนในโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวม

การกำหนดเป้าหมายชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของ นักเรียนในโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาพรวม	n = 350			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. ด้านฉันทะ	3.60	0.834	มาก	1
2. ด้านวิริยะ	3.28	0.774	ปานกลาง	4
3. ด้านจิตตะ	3.54	0.827	มาก	2
4. ด้านวิมังสา	3.46	0.832	ปานกลาง	3
ภาพรวม	3.46	0.817	ปานกลาง	

จากตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การกำหนดเป้าหมายชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนในโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 0.817) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ

ด้านฉันทะ ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.834) รองลงมา คือ ด้านจิตตะ ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 0.827) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านวิมังสา ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 0.832) และด้านวิริยะ ($\bar{X} = 3.28$, S.D. = 0.774)

4. ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริม จิตลักษณะ จิตสังคม และการนำหลักอริยปาท 4 ไปใช้ในการกำหนดเป้าหมายชีวิตของนักเรียนโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา มีดังนี้

4.1 จิตลักษณะของนักเรียนในโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา คือ 1) เมื่อนักเรียนถูกวิพากษ์วิจารณ์มักจะควบคุมอารมณ์ไม่ได้ มีลักษณะการแสดงสีหน้า ท่าทางที่เปลี่ยนไปในมุขลบ ดังนั้น แนวทางในการแก้ไขครูต้องขบคิดอย่างมีวิจารณญาณอย่างยั่งยืน ด้วยการหยุดฟังและเริ่มคิดซ้ำๆ ตามอย่างมีปัญญา รวมถึงทำความเข้าใจให้ลึกซึ้งก่อนที่จะประเมินหรือตัดสินใจ แทนการพินิจ หรือด่วนสรุปทันที อย่างที่คุ้นเคยและกระทำกัน และ 2) นักเรียนมีความรู้สึกว้าวุ่นที่เกิดขึ้นในชีวิตไม่มีความหมายเลยพยายามตามหาสิ่งที่คิดว่ามีความหมายในชีวิต เช่น กลุ่มเพื่อน นักเรียนในวัยนี้มักมีการเปลี่ยนแปลงที่อาจจะต้องใช้การสังเกตหรือทำความเข้าใจมากขึ้นสักเล็กน้อย เพราะแม้แต่นักเรียนเองก็อาจจะไม่รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากความเครียด เช่น การเปลี่ยนแปลงของร่างกายและสุขภาพ มีพฤติกรรมขาดความรับผิดชอบ มีปากเสียงหรือถกเถียงกับเพื่อนง่ายขึ้น ไม่ค่อยมีสมาธิ หรือถูกติงสมาธิได้ง่าย ดังนั้น แนวทางแก้ไขครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมที่เป็นการแสดงออกทางอารมณ์สังคมมากขึ้น ให้นักเรียนรู้สึกว้าวุ่นที่เกิดขึ้นในชีวิตนั้นมีความหมาย

4.2 จิตสังคมของนักเรียนในโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา คือ สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน เวลานั้นนักเรียนปรึกษาปัญหาส่วนตัวกับครูเป็นสิ่งสำคัญมาก ดังนั้น การเริ่มต้นพบกันที่เป็นไปด้วยความอบอุ่นเป็นกันเอง จะช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้สึกประทับใจและไว้วางใจ พร้อมทั้งจะเปิดเผยเรื่องราวของตนเอง และร่วมมือในการให้คำปรึกษา ทำให้การให้คำปรึกษาเป็นไปได้ด้วยดี ความประหม่าและความวิตกกังวลของนักเรียน ให้ความรู้สึกคุ้นเคย และเป็นกันเองระหว่างครูผู้ให้คำปรึกษา และนักเรียนมีความรู้สึกไม่พอใจเมื่อถูกครูตักเตือน โดยบ่อยครั้งที่เกิดจากความตั้งใจของครูในการตักเตือนนักเรียน เช่น บอกให้เก็บโทรศัพท์ เริ่มเข้าเนื้อหาที่บอกให้เก็บโทรศัพท์ ทบทวนเนื้อหาที่บอกให้เก็บโทรศัพท์ จนบางครั้งนักเรียนเกิดความรู้สึกไม่พอใจในการพูดซ้ำๆ หลายๆ รอบของครู ดังนั้น แนวทางในการแก้ไขครูควรที่จะปรับเปลี่ยนบริบทของการพูดให้เข้าถึงนักเรียนมากยิ่งขึ้นตามบริบทนั้นๆ ตามความเหมาะสม เพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ครูสร้างให้นักเรียนรู้สึกว่าเป็นพื้นที่ปลอดภัย ช่วยทำให้นักเรียนกล้าที่จะพูดความคิดของตัวเอง ฝึกการใช้เหตุผลในการอธิบายความคิด คำพูดในเชิงบวก การเปิดกว้างรับฟังความเห็น ให้ออกสันทนาการได้พูดในสิ่งที่คิด “ถ้าเราตกลง และทุกคนยอมรับมันไม่ใช่การบังคับ แต่มันคือข้อตกลงที่เรามีร่วมกัน และมันช่วยให้ครูบริหารจัดการชั้นเรียนได้ง่ายขึ้น นักเรียนเองก็เกิดความตระหนัก”

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบผลการวิจัยที่นำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ระดับจิตลักษณะของนักเรียนในโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความเชื่ออำนาจภายในตน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ นักเรียนในโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา มีความพยายามทำสิ่งต่างๆ อย่างเต็มที่ เพราะเชื่อว่าความพยายาม และตั้งใจจะทำให้ผลสำเร็จที่เกิดขึ้นได้ และสิ่งนั้นเป็นผลมาจากการกระทำของตนเอง ซึ่งผลการวิจัยมีความสอดคล้องบางประการกับแนวคิดของ Rotter (1966) ที่ได้กล่าวว่า

ความเชื่ออำนาจภายในตน (Internal locus of control) คือการที่บุคคลรับรู้ว่าการกระทำที่เกิดขึ้นเป็นผลจากการกระทำหรือความสามารถของตนเอง

2. ระดับจิตสังคมของนักเรียนในโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ สัมพันธภาพในครอบครัว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ นักเรียนในโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา มีความสนิทสนมกันในกลุ่มครอบครัว ทุกคนมีหน้าที่ความรับผิดชอบ และทำหน้าที่ที่ตนเองได้รับมอบหมายได้เป็นอย่างดี ซึ่งผลการวิจัยมีความสอดคล้องบางประการกับแนวคิดของสุพัตรา สุภาพ (2561) ที่ได้กล่าวว่า ครอบครัวเป็นแหล่งที่สมาชิกได้รับความรักและความอบอุ่นอย่างบริสุทธิ์ใจ เป็นแหล่งที่ให้หลักประกันได้ว่าจะมีคนที่รักเราและรักเราเสมอ ครอบครัวจะเป็นแหล่งที่ทำให้กำลังใจและปลุกปลอบใจเพื่อให้สามารถผ่านอุปสรรคไปได้ด้วยดี นอกจากนี้ครอบครัวจะเป็นแหล่งการอบรมเด็กเบื้องต้นให้รู้จักหน้าที่และบทบาทการอยู่ในสังคม รู้จักระเบียบของสังคม ด้วยวิธีการอบรมสั่งสอนหรือโดยการทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้ดู

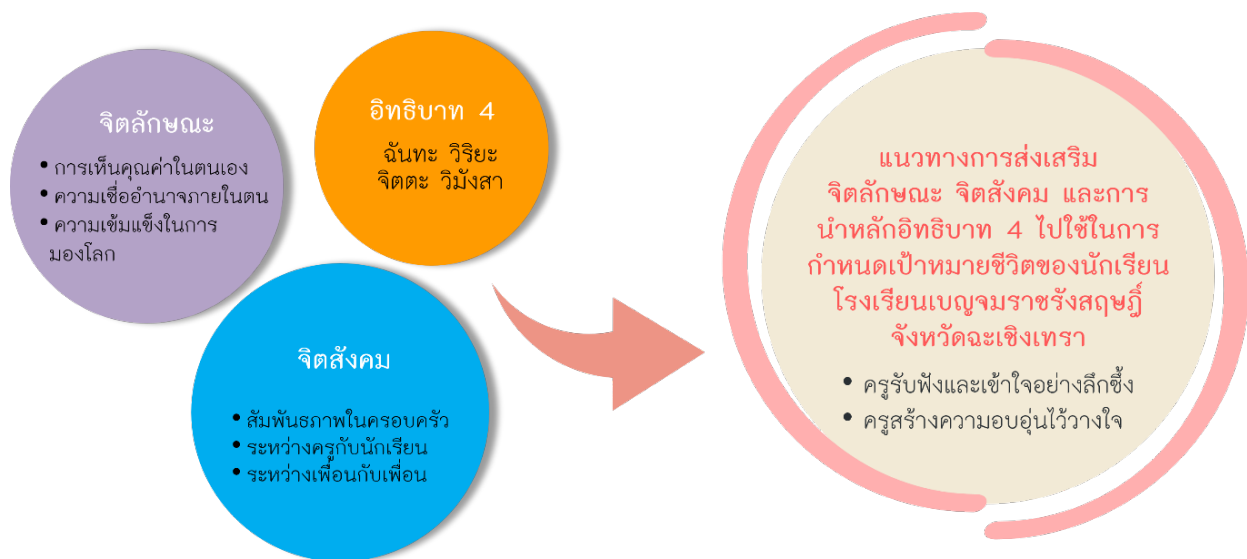
3. ระดับการกำหนดเป้าหมายชีวิตตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนในโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านฉันทะ และด้านจิตตะ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ นักเรียนในโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา หมั่นฝึกฝนพัฒนาตนเองอยู่เสมอ มีความใฝ่รู้ เอาใจใส่ในสิ่งที่ทำโดยไม่คาดหวังถึงผลตอบแทนใดๆ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และสามารถทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งผลการวิจัยมีความสอดคล้องบางประการกับแนวคิดของพงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2562) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเพราะมีการวางแผนใจ และการที่พฤติกรรมใดจะมีความเข้มข้นรุนแรงนั้นมิใช่เป็นเพราะรางวัล หรือการเสริมแรงเพียงอย่างเดียว แต่เป็นเพราะการเชื่อมโยงเกี่ยวพันกับสิ่งเร้า คือ สิ่งที่จะกระตุ้นให้นักเรียนมีความต้องการเรียนรู้ มีอิทธิบาทสมบูรณ์ก็เพราะสิ่งเร้าทั้งภายในและภายนอกที่ทำให้นักเรียนมีแรงกระตุ้นที่จะเรียนรู้

4. แนวทางการส่งเสริมจิตลักษณะ จิตสังคม และการนำหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการกำหนดเป้าหมายชีวิตของนักเรียนโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา มีดังนี้ 1) แนวทางการส่งเสริมจิตลักษณะของนักเรียนในโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา คือ การส่งเสริมให้ครูคิดอย่างมีวิจญาณญาณ หยุดฟัง และคิดด้วยปัญญาให้เข้าใจนักเรียนอย่างลึกซึ้ง อย่ารีบสรุปตัดสิน และจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสแสดงออกทางอารมณ์สังคมได้มากขึ้น สิ่งเหล่านี้จะให้นักเรียนเกิดความเชื่อมั่นในตัวเอง เข้มแข็ง และเห็นคุณค่าในตนเองมากขึ้น สามารถกำหนดเป้าหมายในชีวิตของตนเองและมีพลังให้บรรลุถึงเป้าหมายที่วางไว้ 2) แนวทางการส่งเสริมจิตสังคมของนักเรียนในโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา คือ ควรสร้างความอบอุ่นเป็นกันเองจะช่วยให้เด็กเกิดความรู้สึกประทับใจและไว้วางใจ พร้อมทั้งจะเปิดเผยเรื่องราวของตนเอง และร่วมมือในการให้คำปรึกษา ทำให้การให้คำปรึกษาเป็นไปได้อย่างดี และเป็นกันเอง ทั้งนี้เป็นเพราะ การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน โดยครูเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนทำให้ครูเข้าใจปัญหาของนักเรียนได้มากยิ่งขึ้น นักเรียนจะรู้สึกเป็นกันเอง ไว้วางใจ และพร้อมที่จะรับฟังคำแนะนำจากครู เมื่อนักเรียนได้รับคำแนะนำที่ดีจากครูและนำไปปฏิบัติตามจะส่งผลให้นักเรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง มีความเข้มแข็ง และเห็นคุณค่าตนเองมากขึ้น นักเรียนจะดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข ซึ่งผลการวิจัยมีความสอดคล้องบางประการกับการวิจัยของสุธณี ลิขะไชย (2563) ที่พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง มีความสำคัญต่อบุคคลในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข สามารถกระทำการต่างๆ ให้ประสบผลสำเร็จได้ เนื่องจากมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง สามารถเผชิญปัญหาที่ยุ่งยากซับซ้อนได้ มีความกระตือรือร้นเพื่อไปถึงจุดเป้าหมาย การยอมรับความจริง สามารถหลุดจากความล้มเหลวหรือข้อบกพร่องต่างๆ

ของตนเองได้อย่างตรงไปตรงมา ยอมรับฟังคำวิจารณ์ คุณลักษณะดังกล่าวจะส่งผลให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตของตนเองได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้ผลการวิจัยยังมีความสอดคล้องบางประการกับการวิจัยของ Henderson (1995) ที่พบว่า ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับมิติความใกล้ชิดมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับตัวแปรพฤติกรรมสัมพันธ์ภาพของครูในด้านของการช่วยเหลือเป็นมิตร และในด้านการเข้าอกเข้าใจ

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางการส่งเสริมจิตลักษณะ จิตสังคม และการนำหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการกำหนดเป้าหมายชีวิตของนักเรียนโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา มีดังนี้ 1) การส่งเสริมให้ครูคิดอย่างมีวิจารณญาณ หยุดฟัง และคิดด้วยปัญญาให้เข้าใจนักเรียนอย่างลึกซึ้ง อารมณ์สุจริตดี และจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสแสดงออกทางอารมณ์สังคมได้มากขึ้น 2) สร้างความอบอุ่นเป็นกันเองให้นักเรียนเกิดความรู้สึกประทับใจและไว้วางใจ พร้อมทั้งจะเปิดเผยเรื่องราวของตนเอง และร่วมมือในการให้คำปรึกษา ทำให้การให้คำปรึกษาเป็นไปได้อย่างดี ซึ่งแนวทางดังกล่าวนี้ จะทำให้นักเรียนเกิดความเชื่อมั่นในตัวเอง เข้มแข็ง และเห็นคุณค่าในตนเองมากขึ้น สามารถกำหนดเป้าหมายในชีวิตของตนและมีพลังให้บรรลุถึงเป้าหมายที่วางไว้ สรุปดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรมีการส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่าในตนเอง ความเชื่อภายในตน ความเข้มแข็งในการมองโลก และการดำเนินชีวิตโดยยึดหลักอิทธิบาท 4 ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้เกิดการกำหนดเป้าหมายในชีวิต

1.2 ควรนำผลการวิจัยที่ได้ในครั้งนี้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือวัดการกำหนดเป้าหมายในชีวิตตนเองและนำไปใช้กับนักเรียนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดเป้าหมายในชีวิตตนเองกับกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนอื่นๆ ซึ่งมีบริบทสังคมที่แตกต่างกัน

2.2 ควรวิจัยเรื่องจิตลักษณะ จิตสังคม การกำหนดเป้าหมายในชีวิตของนักเรียน โดยสามารถนำหลักธรรมข้ออื่นมาใช้ เช่น พรหมวิหาร 4 สังคหวัตถุ 4 สัมปยุตธรรม 7 เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กัลป์ยาณมิตตตา. (2555). **อิทธิบาท 4 คุณธรรมเครื่องให้ถึงความสำเร็จตามที่ตั้งประสงค์**. แหล่งที่มา: <https://www.oknation.net/post/detail/634f58b1fbb7b500f4ce08c7> สืบค้นเมื่อ 9 ก.ย. 2565.
- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. (2562). **พฤติกรรมกลุ่ม**. กรุงเทพมหานคร: พัฒนาศึกษา.
- พิชัย ผกาทอง. (2547). **มนุษย์กับสังคม**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- โรงเรียนวัดเบญจมบพิตรดุสิตวนารามราชูปถัมภ์. (2565). **ข้อมูลนักเรียน โรงเรียนวัดเบญจมบพิตรดุสิตวนารามราชูปถัมภ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. แหล่งที่มา <http://www.brr.ac.th/news.php> สืบค้นเมื่อ 9 ก.ย. 2565.
- สุชนิ ลิกะไชย. (2563). **ผลของการใช้โปรแกรมต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนลอยสายอนุสรณ์ สำนักงานเขตตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุพัตรา สุภาพ. (2561). **ปัญหาสังคม**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- Henderson, D. G. (1995). **A study of the classroom and laboratory environments and student attitude and achievement in senior secondary biology classes**. Doctor of Philosophy Dissertation. Curtin University of Technology.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). **Determining sample size for research activities**. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3). 607-610.
- Rotter, J.B. (1966). **Generalized expectancies for internal versus external control of reinforcement**. *Psychological Monographs: General and Applied*. 80. 1-25.